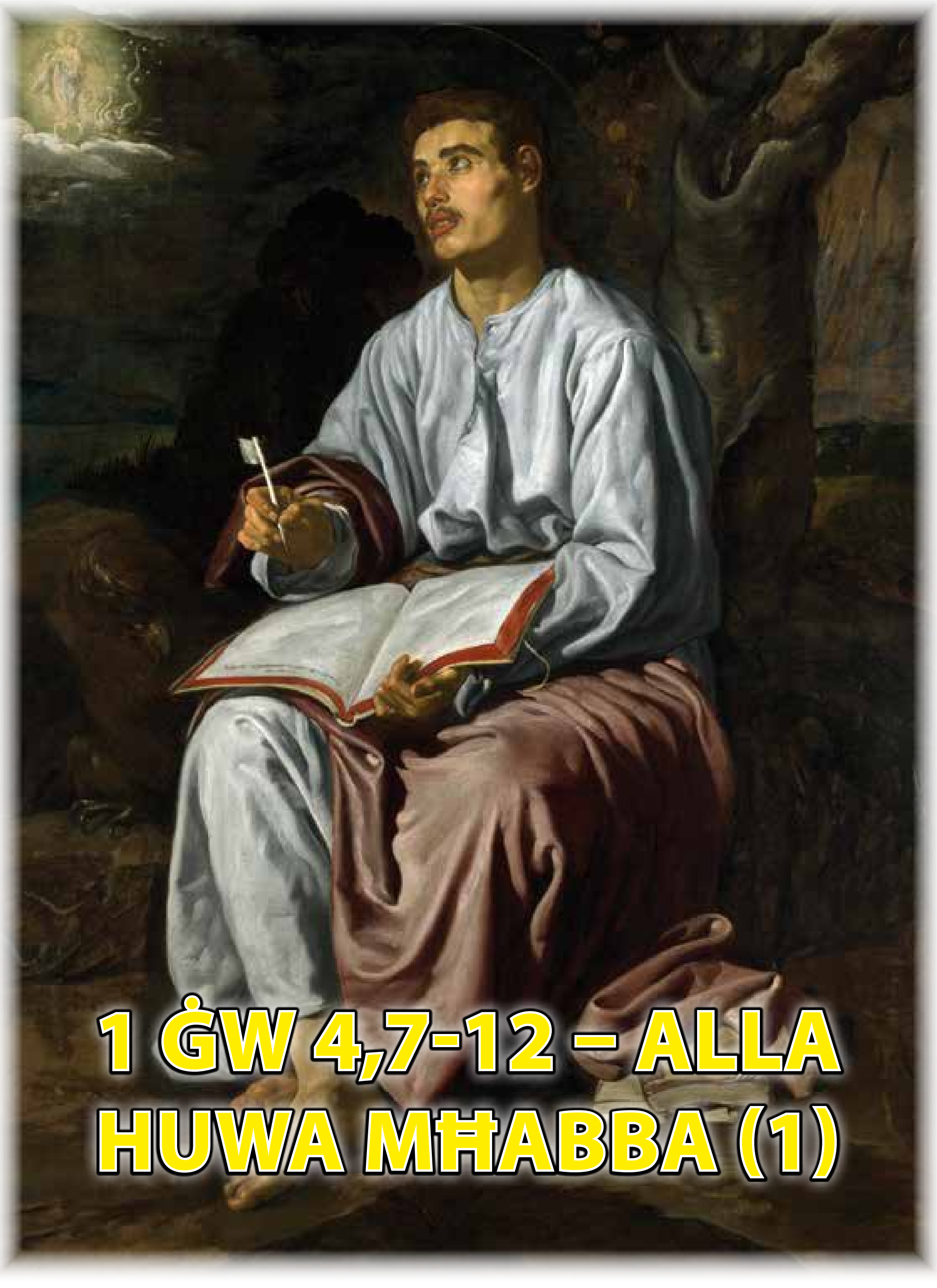

1 ĠW 4,7-12 – ALLA HUWA MĦABBA (1)

Rev Dr Martin Micallef OFMCap

Numru ta' studjużi tal-Iskrittura jżommu li dik li hija magħrufa bħala l-Ewwel Ittra ta' San Ġwann m'għandhiex tiġi kklasifikata bħala Ittra fis-sens formali tagħha u dan għal bosta raġunijiet. Hekk f'din l-Ittra ma nsibux min kienet l-udjenza li għaliha ġiet indirizzata, u dan

f'kuntrast per eżempju, mat-Tieni Ittra ta' San Ġwann.[1] Hekk ukoll, kuntrarju għal ħafna Ittri oħra tal-epoka, it-tislima tal-bidu u l-aħħar tislijiet fl-Ewwel Ittra ta' San Ġwann huma wkoll nieqsa.[2]

F'kuntrast mal-awtur tat-Tieni Ittra ta' San Pietru, l-awtur tal-Ewwel Ittra ta' San Ġwann mhuwiex preokkupat li jippreżenta lilu nnifsu bħala wieħed mill-appostli magħrufin. Minflok huwa jibqa' anonimu.[3] Minkejja dan, iżda, l-awtur tal-Ewwel Ittra ta' San Ġwann jistenna li jiġi meqjus bħala xi ħadd li hu kkwalifikat fil-proklamazzjoni tax-xandir tal-kelma nisranija.[4]

Fil-każ tas-suġġett tal-Ittra, imbagħad, l-awtur ta' din l-Ittra juri li hu familjari sewwa mal-kundizzjonijiet reliġjużi u etiċi tal-qarrejja tiegħu, tal-inqas b'mod ġenerali.[5] Fil-fatt, l-Ewwel Ittra ta' San Ġwann tidher li kienet qed tindirizza sitwazzjoni partikulari bil-għan li tħabbar il-ferħ tax-xandir tal-messaġġ nisrani,[6] biex tqawwi l-fidi vera,[7] u biex tagħti ċ-ċertezza tal-ħajja ta' dejjem.[8] Dawk li emmnu, jidher li kienu qed jeħduha kontra xi tagħlim żbaljat, aktarx kontra Kristoloġija falza, kif jindikaw numru ta' testi f'din l-istess Ittra.[9]

L-għan ta' dan l-artiklu huwa li neżaminaw

sitt versi minn din l-Ittra, eżattament 1 Ġw 4,7-12 filwaqt li naraw l-implikazzjonijiet teoloġiċi tagħhom fil-ħajja ta' dak li jistqarru li jemmnu f'Ġesù. Sabiex nagħmlu dan, se nużaw numru ta' studji oħra li saru fuq l-Ewwel Ittra ta' San Ġwann u fuqhom se nibnu l-argumenti tagħna. B'hekk inkunu qed nuru l-iżvilupp tal-ħsieb u kif dan it-test bibliku ġie interpretat mal-medda taż-żmien minn studjużi differenti tal-Iskrittura.[10]

Se naqsmu din il-kitba tagħna f'żewġ partijiet. F'din il-ħarġa se nippreżentaw l-ewwel parti ta' din il-kitba li se tikkonċentra fuq l-ewwel żewġ versi, jiġifieri, fuq 1 Ġw 4,7-8. Fit-tieni parti mbagħad, inkomplu bil-kumplament tal-versi l-oħra, jiġifieri 1 Ġw 4,9-12.

Sezzjoni Ġdida fl-Ittra

B'din l-introduzzjoni qasira għall-Ewwel Ittra ta' San Ġwann, ejjew issa nħarsu aktar mill-qrib lejn 1 Ġw 4,7-12.

> "Għeżież, ejjew inħobbu 'l xulxin, għax l-imħabba ġejja minn Alla, u kull min iħobb hu mwieled minn Alla u jagħraf lil Alla. Dak li ma jħobbx ma għarafx lil Alla, għax Alla hu mħabba. B'dan dehret l-imħabba ta' Alla fina, għax Alla bagħat lil Ibnu l-waħdieni fid-dinja biex ngħixu bih. U hawn qiegħda l-imħabba; mhux għax aħna ħabbejna 'l Alla, imma għax ħabbna Hu u bagħat lil Ibnu biex ikun ta' tpattija għal dnubietna. Għeżież, jekk Alla ħabbna daqshekk, aħna wkoll għandna nħobbu lil xulxin. Lil Alla għadu ħadd ra rah, imma jekk inħobbu 'l xulxin hu jgħammar fina, u mħabbtu ssib il-milja tagħha fina" (1 Ġw 4, 7-12).[11]

Wara li f'1 Ġw 4,1-6 l-awtur jipprovdi kriterji għall-qarrejja tiegħu li bihom huma setgħu jistħarrġu l-ispirti, bla mistenni l-awtur jibda sezzjoni ġdida f'4,7-12 li fiha huwa jirritorna għat-tema tal-imħabba li diġà kien beda jitratta f'3,11-24. L-awtur issa jħabbar ir-raba' kundizzjoni sabiex dawk li emmnu jkunu jistgħu jgħixu bħala wlied Alla: l-ulied ta' Alla għandhom iħobbu lil xulxin. Bħall-istqarrija tal-fidi, l-awtur iqis l-imħabba bħala l-marka ta' dawk li twieldu minn Alla.

Għalkemm b'4,7-12 l-awtur jibda sezzjoni ġdida, b'danakollu dawn il-versi huma marbutin mal-versi 1 sa 6 permezz ta' xi kliem li jirrepeti ruħu. Hekk per eżempju, it-tema tal-għarfien ta' Alla li nsibuha f'4,6 nerġgħu niltaqgħu magħha fil-vv.7-8. Hekk ukoll il-frażi li turi li wieħed ikun "ġej minn Alla" [bil-Grieg: *ek tou thoeu*] insibuha kemm fil-v.6 kif ukoll fil-v.7.

Minbarra hekk, irridu ninnutaw ukoll kif l-istruttura ta' 4,7-12 u l-progress tal-ħsieb mhumiex daqshekk faċli sabiex tqegħedhom b'mod sistematiku, ukoll jekk inhu faċli tidentifika l-biċċiet iż-żgħar li jiffurmaw din is-silta.

- Fil-v.7a insibu eżortazzjoni sabiex il-qarrejja bħala nsara jħobbu lil xulxin.
- Fil-vv.7b-8 insibu l-asserzjoni li dawk li jgħixu fl-imħabba jafu lil Alla, filwaqt li dawk li ma jgħixux fl-imħabba, ma jafux lil Alla.
- Fil-vv.9-11 naqraw dwar it-turija tal-imħabba ta' Alla meta dan bagħat lil Ibnu bħala sagrifiċċju tat-tpattija, segwita mill-obbligazzjoni li tiġi minn din l-azzjoni, dik li nħobbu lil xulxin.
- Fil-vv.12-13 l-imħabba lejn l-oħrajn tiġi ppreżentata bħal xhieda li aħna ngħixu f'Alla li ma jidhirx u li Alla jgħix fina.

Stedina biex nagħrfu lil Alla

> *"Għeżież, ejjew inħobbu 'l xulxin, għax l-imħabba ġejja minn Alla, u kull min iħobb hu mwieled minn Alla u jagħraf lil Alla"* (v.7).

Fit-test Grieg li bih oriġinarjament inkitbet din l-Ittra, l-ewwel tliet kelmiet ta' dan il-vers - "għeżież, ejjew inħobbu 'l xulxin" [bil-Grieg: *agapetoi, agapomen allelous*] ilkoll jibdew bl-ewwel ittra tal-alfabet Grieg: *alpha.*[12] Din l-għażla tista' tkun risonanza magħżula apposta sabiex tħalli eku sabiħ ta' dawn it-tliet kelmiet ippreżentati immedjatament wara xulxin u li jibdew fuq l-istess intonatura. Dan juri l-ħila letterarja u artistika tal-awtur ta' din l-Ittra.

Din hija l-ħames darba li l-awtur ta' din l-Ittra jagħżel li jindirizza lill-qarrejja tiegħu bil-kelma: "għeżież" [bil-Grieg: *agapetoi*].[13] B'dan il-mod, l-awtur juri l-affezjoni jew ir-rabta spiritwali u pastorali tiegħu mal-kongregazzjoni li għaliha kien qed jikteb, filwaqt li jintroduċi s-suġġett tal-imħabba li għalih kien se jitlob l-attenzjoni tagħhom.[14]

Wara dan il-mod kif huwa jsejjaħ lill-qarrejja, l-awtur imbagħad jgħaddi biex jagħmel eżortazzjoni: "għeżież, ejjew inħobbu 'l xulxin." Din l-eżortazzjoni jew kmand teħodna lura għal dak li naqraw fi 3,23 "Dan hu l-kmandament tiegħu: li nemmnu fl-isem ta' Ibnu Ġesù Kristu, u nħobbu 'l xulxin, kif wissiena hu."[15] Mhux biss, imma dan il-kmand ifakkarna wkoll fi kliem Ġesù stess meta waqt l-aħħar ċena jagħti kmandament 'ġdid' lid-dixxipli tiegħu: "Nagħtikom

kmandament ġdid, li tħobbu lil xuxlin" (Ġw 13,34).[16]

Tajjeb ninnutaw li f'din l-ewwel sfida fil-v.7 - "għeżież, ejjew inħobbu 'l xulxin" - il-forma grammatikali tal-verb "inħobbu" hija fil-preżent. Dan juri li l-kmand biex inħobbu lil xulxin mhuwiex xi ħaġa li xi ħadd jagħmel darba biss. Minflok il-forma grammatikali turi li din hija azzjoni kontinwa. Minbarra hekk, irridu ninnutaw ukoll li din l-isfida jew kmand mhijiex intenzjonata sabiex tiftaħ xi diskussjoni fuq xi tema speċjali tal-imħabba lejn xulxin. Il-qalba ta' dak li l-awtur se jitkellem fuqu hawnhekk toħroġ mill-użu tal-kelma bil-Grieg: *hoti* li tfisser "għax" - "*għaliex* l-imħabba ġejja minn Alla." Ir-raġuni l-għala, mela, dawk li jemmnu għandhom iħobbu lil xulxin hija għaliex Alla huwa l-għejun tal-imħabba. F'kelma oħra, l-imħabba fiha nnfisha hija "ġejja minn Alla" [bil-Grieg: *ek tou theou*].

Aktar kmieni f'din l-istess Ittra, l-awtur jgħaqqad il-kmandament tal-imħabba mad-"dawl tassew"[17] u mal-"ħajja ta' dejjem."[18] Issa, iżda, l-awtur jgħaqqad dak li hu mitlub mill-imħabba nisranija man-natura ta' Alla nnifsu. Dawk li jemmnu huma mitlubin iħobbu bħala tweġiba għall-istess imħabba ta' Alla. Mela, meta fil-v.7 l-awtur jirrepeti dak li diġà kiteb fi 3,11.23 huwa kien qiegħed jenfasizza l-ubbidjenza lejn il-kmandament tal-imħabba.

Tajjeb ninnutaw ukoll li l-v.7 mhuwiex sempliċiment repetizzjoni ta' dak li diġà nkiteb fl-Ittra. Minflok hemm progress ta' ħsieb. Meta l-awtur jitkellem fuq il-bżonn tal-imħabba lejn xulxin kemm fil-v.7 kif ukoll fiż-żewġ okkażjonijiet suċċessivi f'dan l-istess test, jiġifieri, fil-vv.11 u 12, huwa kien qed jintroduċi idea ġdida billi ddeskriva

l-bażi ta' dan il-kmand. F'kelma oħra, il-kmand għal dawk li jemmnu sabiex iħobbu lil xulxin mhuwiex biss il-kmand ta' Ġesù, qadim jew ġdid,[19] jew mod kif tgħix fid-dawl.[20] Il-bażi għall-kmand tal-imħabba lejn xulxin huwa Alla nnifsu muri lilna bħala l-istess imħabba. Jekk l-imħabba ssib l-għejun tagħha f'Alla nnifsu, dan ifisser li l-imħabba tappartjeni lid-dimensjoni divina.[21]

Wara dan il-kmand, l-awtur ikompli jikteb: "u kull min iħobb hu mwieled minn Alla u jagħraf lil Alla" (v.7b). Ninnutaw l-użu tal-kelma "kull min" [bil-Grieg: *pas*]. Din il-kelma tifforma waħda mill-karatteristiċi tal-istil ta' din l-Ewwel Ittra ta' San Ġwann.[22] Hawnhekk l-awtur jipprovdi d-derivazzjoni spiritwali ta' kull min iħobb, bħalma fil-parti ta' qabel fl-istess sentenza, huwa jistqarr li l-imħabba ssib l-oriġini tagħha f'Alla.

Minn 3,18 - "Uliedi, ma nħobbux bil-kliem u t-tpaċpiċ, imma bl-għemil u bis-sewwa" - nafu li l-awtur hu ppreokupat mill-imħabba fl-azzjoni, aktar milli mill-imħabba bħala xi kunċett astratt. Din l-imħabba hija l-prova jew il-kriterju sabiex dawk li jemmnu jitnisslu/jitwieldu minn Alla u jagħrfu lil Alla.

F'punti differenti fl-Ittra diġà saret referenza għal dawk li

jemmnu bħala dawk li "huma mnisslin minnu"[23] u li "għarfu lil Alla."[24] Iżda 4,7b huwa l-uniku darba fl-Ewwel Ittra ta' San Ġwann fejn dawn iż-żewġ ideat jingħaqdu flimkien. L-użu tal-preżent tal-verb *"jagħraf* [bil-Grieg: *gegegnetai*] lil Alla" hawnhekk jissuġġerixxi relazzjoni ma' Alla li mhijiex biss intima iżda wkoll kontinwa.

Forsi l-aħjar mod kif nispjegaw l-espressjoni "hu mwieled minn Alla" fil-v.7b huwa billi nagħmlu referenza għar-Raba' Evanġelju fejn fil-Prologu l-awtur jenfasizza l-fatt li aħna nsiru wlied Alla mhux bit-twelid naturali iżda meta nitwieldu minn Alla: "lil dawk li laqgħuh tahom is-setgħa li jsiru wlied Alla, dawk li jemmnu f'ismu, li twieldu mhux mid-demm, anqas mill-ġibda tal-ġisem, u anqas mir-rieda tal-bniedem, iżda minn Alla" (Ġw 1,12-13). Hekk ukoll fid-djalogu tiegħu ma' Nikodemu, Ġesù jgħidlu li jeħtieġlu jitwieled "mill-ġdid" jew "mill-għoli" (Ġw 3,3) [bil-Grieg: *anothen*]. Fl-ispjega li Ġesù jagħti ta' din il-kelma naraw illi li titwieled mill-"ġdid/għoli" jfisser li titwieled "mill-ispirtu" (v.5). Li titwieled minn Alla, mela, huwa differenti mit-twelid naturali uman. Huma dawk li jħobbu, li jistgħu jgħidu li huma tassew imwielda minn Alla.

Alla huwa mħabba

"Dak li ma jħobbx ma għarafx lil Alla, għax Alla hu mħabba" (v.8).

L-awtur issa jeħodna pass ieħor 'il quddiem fil-profondità tan-natura divina permezz tal-antitesi li ssegwi fil-v.8. Wara li huwa tkellem fuq "kull min iħobb" [bil-Grieg: *pas ho agapon*], fil-v.8 huwa joħloq kuntrast ma' "dak li ma jħobbx" [bil-Grieg: *ho me agapon*]. Din l-Ewwel Ittra ta' San Ġwann, fil-fatt, fiha numru ta' kuntrasti bejn kategoriji differenti ta' persuni. Hekk, per eżempju, f'2,3-5 insibu l-kuntrast bejn dawk li huma ubbidjenti u dawk li huma diżubbidjenti; f'3,10 hemm kuntrast bejn ulied Alla u wlied ix-xitan; filwaqt li f'3,11-15 insibu l-kuntrast bejn dawk li jħobbu u dawk li ma jħobbux.

Jekk is-sejħa għall-imħabba ġejja mill-fatt li l-imħabba ssib l-għejun tagħha f'Alla (4,7), bil-maqlub nistgħu ngħidu għal min ma jħobbx: din il-persuna għadha ma għarfitx lil Alla (v.8). In-nuqqas ta' mħabba huwa xhieda li l-persuna ma tafx lil Alla, għaliex Alla huwa mħabba. F'kelma oħra, għall-awtur tal-Ewwel Ittra ta' San Ġwann, ma hemmx għarfien ta' Alla li mhuwiex muri fl-imħabba lejn xulxin.

Huwa hawn fejn din l-Ittra tippreżentalna waħda mill-akbar affermazzjonijiet fuq Alla meta minn sentenza b'implikazzjonijiet etiċi dwar il-persuna li ma tħobbx, l-awtur jgħaddi biex jagħmel stqarrija teoloġika fuq in-natura ta' Alla: "Alla hu mħabba" [bil-Grieg: *ho theos agape estin*].[25] Alla mhuwiex biss l-għejun tal-imħabba (v.7a), iżda l-imħabba fiha nfisha. Għalhekk l-asserzjoni "Alla huwa mħabba" ma tfissirx sempliċiment li l-imħabba hija waħda mill-attivitajiet divini. Minflok, l-attivitajiet kollha ta' Alla huma mħabba.[26]

Sabiex napprezzaw aktar il-profondità ta' din l-affermazzjoni teoloġika fil-v.8 tajjeb li nqisu żewġ punti. L-ewwel, l-isfond tat-Testment il-Qadim li jippreżenta lill-Mulej Alla bħala Alla ħaj, personali u attiv, aktar milli bħala Alla li hu astratt fil-karattru, bħalma naqraw fil-letteratura Griega. It-tieni, meta l-awtur qed jgħid "Alla hu mħabba" hu ma kienx qed jifhem jeskludi l-attributi l-oħra tad-divinità li naqraw dwarhom fil-paġni tal-Iskrittura, b'mod partikulari il-ġustizzja u l-verità tiegħu.[27] Il-ġustizzja ta' Alla u l-korla tiegħu huma żewġ attributi attivi fil-paġni tal-Iskrittura daqskemm hija l-imħabba tiegħu.[28]

Dawn il-karatteristiċi, iżda, ma għandhomx jitqiegħdu f'oppożizzjoni kontra xulxin bħallikieku Alla tat-Testment il-Qadim hu differenti minn dak tat-Testment il-Ġdid.

Minflok, dawn l-attributi għandhom jintrabtu flimkien man-natura ta' Alla bħala mħabba. Aktar minn hekk, meta l-awtur qed jgħid li "Alla hu mħabba," hu ma kienx qed jagħmel xi stqarrija ontoloġika, riżultat ta' riflessjoni filosofika biex biha jiddeskrivi dak li Alla hu fl-essenza tiegħu. Minflok, l-awtur, bħalma jurina fiż-żewġ versi ta' wara (vv.9-10), kien qed jitkellem fuq in-natura ta' Alla kollha mħabba murija bħala azzjoni ta' salvazzjoni għall-bnedmin kollha.

Referenzi

1 Ara 2 Ġw 1,1.

2 Ara F. O. Francis, "The Form and Function of the Opening and Closing Paragraphs of James and 1 John," *Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft* no. 61 (1970): 110-126.

3 Ara K. Aland, "The Problem of Anonymity and Pseudonymity in Christian Literature of the First Two Centuries," *Journal of Theological Studies* no. 12 (1961): 39-49.

4 Ara per eżempju, 1 Ġw 1,1-4; 4,14.

5 Ara per eżempju, 1 Ġw 2,18-27; 4,1-6; 5,21.

6 Ara 1 Ġw 1,4.

7 Ara 1 Ġw 1,27.

8 Ara 1 Ġw 1,3; 5,13.

9 Ara per eżempju, 1 Ġw 2,22-23; 4,2-3.15; 5,1.5-6. Fuq min setgħu kienu dawk li l-awtur kien qed jeħodha kontrihom u x'kien it-tagħlim żbaljat tagħhom ara, Ruth B. Edwards, *The Johannine Epistles: New Testament Guides* (Sheffield: Sheffield Academic Press, 1996), 57-68.

10 Fost il-Kummentarji fuq l-Ewwel Ittra ta' San Ġwann, insibu: Alan England Brooke, *A Critical and Exegetical Commentary on the Johannine Epistles* (Edinburgh: T&T Clark, 1912); Charles Harold Dodd, *The Johannine Epistles* (London: Hodder & Stoughton, 1946); Rudolf Schnackenburg, *The Johannine Epistles,* trans. Reginald and Ilse Fuller (New York: Crossroad, 1992); Raymond E. Brown, *The Epistles of John,* Anchor Bible no. 30 (Garden City. N.Y.: Doubleday, 2002); Stephen S. Smalley, *1,2,3 John,* Word Biblical Commentary (Waco, Texas: Word Books Publishers, 1984); John Painter, *1,2, and 3 John,* Sacra Pagina no. 18 (Collegeville/MN, The Liturgical Press, 2002); Yves Simoens, *Le tre Lettere di Giovanni, Credere per amare: Una traduzione e un'interpretazione,* trans. Margherita Simionati (Bologna: Edizione Dehoniane, 2012).

11 It-testi bibliċi kollha f'dan l-artiklu huma meħudin mill-*Il-Bibbja, il-Kotba Mqaddsa, miġjuba bil-Malti mill-ilsna oriġinali l-Lhudi u l-Grieg mill-Għaqda Biblika Maltija,* Ir-Raba' Edizzjoni, (Malta: Għaqda Biblika Maltija, 2011).

12 Fuq dan il-punt ara J.R.W. Stott, *The Epistles of John: An Introduction and Commentary. Tyndale New Testament Commentaries* (Leicester: Inter-Varsity Press, 1964), 160.

13 Ara 1 Ġw 2,7; 3,2.21; 4,1. Ara wkoll 4,11.

14 Hekk għamel l-awtur drabi oħra f'din l-istess Ittra. Ara, per eżempju, 1 Ġw 2,7; 3,2; 4,1. L-awtur tat-Tielet Ittra ta' San Ġwann juża din l-istess espressjoni erba' darbiet f'din l-Ittra qasira (vv. 1.2.5.11). Dan jindika li t-Tielet Ittra ta' San Ġwann setgħet ġiet miktuba mill-istess persuna li kitbet l-Ewwel Ittra ta' San Ġwann.

15 Ara wkoll 1 Ġw 3,11.

16 Ara wkoll Ġw 15,12.17.

17 Ara 1 Ġw 2,8.10.

18 Ara 1 Ġw 3,14-15.

19 Ara 1Ġw 2,7-11; 3,23.

20 Ara 1Ġw 2,10.

21 Fuq dan l-argument ara I.H. Marshall, *The Epistles of John, New International Commentary on the New Testament* (Grand Rapids, Wm. B.: Eerdmans Publishing, 1978), 211.

22 Ara 1 Ġw 3,9.15; 5,1.

23 Ara 1 Ġw 2,29; 3,9. Ara wkoll 5,1.4.18.

24 Ara 1 Ġw 2,3-4.13-14; 3,1.6; 4,6.8.

25 F'1 Ġw 1,5 l-awtur diġà kiteb li "Alla hu dawl." Il-forma assoluta ta' din l-asserzjoni teoloġika tista' tiġi mqabbla ma' stqarrijiet simili fit-Testment il-Ġdid: "Alla hu spirtu" (Ġw 4,24); "Alla tagħna hu nar" (Lhud 12,29).

26 Dan il-ħsieb huwa żviluppat minn Stephen S. Smalley, *1,2,3, John. Word Biblical Commentary* no. 51 (Waco, Texas: Word Book Publishers, 1984), 239.

27 Ara, per eżempju, Salm 89,14; Dewt 32,4; Rum 3,21-26.

28 Ara, Is 54,8; Rev 6,12-17.

ĠEDDED L-ABBONAMENT TIEGĦEK

L-ART Imqaddsa

RIVISTA BIBLIKA

ABBONAMENT:

€10 fis-sena

€15 jew aktar Sostenitur

TOĦROĠ KULL 3 XHUR

Kummissarjat tal-Art Imqaddsa
8, Triq Santa Luċija,
Valletta, VLT 1213
Malta
Tel: 2124 2254
E-mail: comalt@ofm.org.mt
www.ofm.org.mt

Jekk irċevejt ir-Rivista b'xejn għaliex ġejt l-Art Imqaddsa mal-Franġiskani, ħallas l-abbonament biex tkompli tirċiviha.

TIĠDID L-ART IMQADDSA 2015

Kunjom ______________________

Isem ______________________

Indirizz ______________________

____

____

Kodiċi Postali

____

Qed nibgħat € ____
bħal abbonament għall-2015

Pellegrinaġġi Franġiskani 2015

Art Imqaddsa

20 - 28 Mejju
15 - 23 Lulju
05 - 13 Awwissu
09 - 17 Settembru

Art Imqaddsa u Ġordanja

28 April - 8 Mejju

Art Imqaddsa u Sinaj

03 - 13 Novembru

Polonja

04 - 08 Lulju
22 - 26 Awwissu

Assisi

31 Awwissu - 6 Settembru

Ikteb jew ċempel:

Kummissarjat tal-Art Imqaddsa
8, Triq Santa Luċija,
Valletta, VLT 1213
Malta
Tel: 2124 2254
E-mail: comalt@ofm.org.mt
www.ofm.org.mt